

2020Z24851

Vragen van het lid **Fritsma** (PVV) aan de Staatssecretaris van Defensie over de stand van zaken rond de gebreken aan de F-35 vliegtuigen (*Joint Strike Fighters*) (ingezonden 14 december 2020).

Vraag 1

Hoeveel van de 883 geconstateerde ontwerpfouten van de F-35 toestellen zijn op dit moment nog niet opgelost?¹

Vraag 2

Welk deel hiervan is «open, in dispute» en welk deel is erkend door «contractors»?

Vraag 3

Klopt het dat 162 geconstateerde ontwerpfouten nooit meer zullen worden opgelost? Waarom worden bepaalde fouten niet hersteld en wat zijn daarvan de risico's en gevolgen?

Vraag 4

Hoeveel ernstige («category 1») gebreken, die bijvoorbeeld gevaarlijk kunnen zijn voor vliegers, zijn er op dit moment nog? Kunt u deze gebreken omschrijven?

Vraag 5

Hoeveel van de 873 «software-bugs» zijn op dit moment nog niet opgelost?

Vraag 6

Is op dit moment bekend waarom brandstofleidingen kunnen exploderen, waardoor de vliegtuigen niet kunnen vliegen tijdens onweer (omdat blikseminslag vermeden moet worden)?² Zo ja, wat is de oorzaak van het probleem en wanneer is dit opgelost?

¹ https://www.pogo.org/investigation/2020/03/f-35-design-flaws-mounting-new-document-shows/?utm_source=pogofacebook&utm_medium=social&utm_campaign=breaking&utm_term=national-security&utm_content=link&fbclid=IwAR2_gmxjSLM9X3xdc5deKxb22ay-tP6GCw3Zq9Ny6OnBRBjAE6gDXy_GWTo

² <https://taskandpurpose.com/military-tech/f35-joint-strike-fighter-deficiencies-2020/>
https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5184544/f35-jsf-onweer-voortgangsrapportage-ministerie-defensie*

Vraag 7

Wat zijn alle (te verwachten) kosten van het oplossen van zowel de ontwerp als de softwarefouten?

Vraag 8

Welke concrete inspanningen zijn er (geweest) om deze kosten te verhalen op bijvoorbeeld de leverancier van de vliegtuigen? Wat is het Nederlandse deel van de eventuele claims?

Vraag 9

Welk tijdpad is gekoppeld aan het oplossen van alle gebreken?

Vraag 10

Wat is uw reactie op de analyse van een deskundige³, die aangeeft dat de F-35 weinig tot geen meerwaarde heeft, en dat voor een fractie van de kosten beter een «updated legacy aircraft» gekozen had kunnen worden? Kunt u daarbij specifiek ingaan op de punten dat de F-35 kansloos zou zijn in luchtgevechten tegen andere geavanceerde vliegtuigen en dat het enige voordeel van de F-35, de stealth technologie, bij een ander toestel (de F-22) al simpelweg beter is?

Vraag 11

Erkent u dat, gelet op alle kostenoverschrijdingen, door niet gehaalde deadlines (ontwerpfouten, softwarefouten, tekorten aan reserveonderdelen en gedateerde strategische inzetbaarheid) de aanschaf van de F-35 vliegtuigen een grote fout is (geweest)? Zo nee, kunt u beargumenteerd uitleggen waarom niet?

---

³ <https://www.businessinsider.nl/alternative-to-f-35-2016-12?international=true&r=US>